

Ola Lönnqvist

# Medeltidsrapsodi år 1302

## Inledning

*Ola går genom dörren och ställer sig precis innanför den och säger.*

Välkommen till Teater Sythercopies föreställning kallad Medeltidsrapsodi Nr 5 handlande enbart om år 1302.

Vi vill med den här föreställningen försöka ge en bild av hur det kan ha sett ut och vad som kan ha hänt i Söderköping, och i viss mån i vårt land Sverige, med anledning av den dubbelkröning som ägde rum här i staden i slutet av år 1302.

Du kommer att få se ett ganska stor antal korta scener och jag är övertygad om att du med hjälp av det informationsblad du fått kan följa med i vår historiska pjäs.

Spelet kan börja!

*Ola går nu sakta mot kyrkdörren och sätter sig på sin plats.*

## FÖRSTA AKTEN

SCEN 1: **Budskapet**

Personer: **Härolden** **Ola Lönnqvist**  
**Bodbiträdet** **Christina Sandell**  
**Krogbiträdet** **Linn Turesson**  
**Städaren** **Samuel Fogelgren**  
**Kvinnorna i scen 2**  
**Barnen i scen 2**  
**Ölgästerna i scen 3**

*På scenen finns kvinnor, bodbiträde öldrickare och barn. De samtalar lågmält.*

*Bodbiträdet börjar packa upp.*

*Barnen (2 st) kommer in med sina dockor och sätter sig på marken lekande.*

*Okbäraren kommer med två hinkar från kyrkan, ställer hinkar och ok mot kulissväggen och sätter sig. Hans bordskamrater kommer samtidigt från dörren och sätter sig. De markerar att det är tomt i stopen och krogbiträdet kommer för att servera dem.*

*Två kvinnor står en bra bit från boden.*

*Ola, nu som härold reser sig och läser.*

*Kvinnorna och den stumme närmar sig härolden.*

*Krogbiträdet är mitt i ölserveringen och stannar upp med serveringen.*

Härolden: **Borgare och övriga invånare i Söderköping!**

Kung Birger, Magnus son, låter meddela att han avser att i december månad nådens år 1302 till staden Söderköping förlägga kröningen av sig själv och samtidigt av sin hustru, drottning Märta. Den högtidliga ceremonin kommer att äga rum i stadens största kyrka, Sankt Lars kyrka, och förrättas av vårt lands ärkebiskop.

Som deltagare under kröningen kommer att inbjudas rådets medlemmar, landets biskopar och andra prelater, landets lagmän och representanter för furstehusen i Norge, Danmark och Holstein förutom konungens närmaste anhöriga de blivande hertigarna Erik och Valdemar och andra närstående.

Borgare från staden Söderköping kommer att beredas tillträde till kyrkan.

Efter kröningen kommer festligheter att äga rum dels för de särskilda gästerna men även för alla i staden boende.

Konungen, och jag Torgils Knutsson, förutsätter att samtliga gäster kan beredas mat och övernattning hos stadens borgerskap och i närliggande herresäten.

Undertecknat: Torgils Knutsson, marsk.

*Under uppläsningen närmar sig grupperna, med undantag av ett par öldrickare, härolden, vilket resulterar i alla samlas i en grupp. Efter det att härolden avlägsnat sig splittras den nya gruppen igen och alla återtar sina ursprungliga positioner.*

*Tiggaren reser sig och tar en runda. Får ett slag av städaren.*

**SCEN 2: Matbekymmer**

Personer: **Kvinna 1**                    **Britt-Inger Sannerud**  
**Kvinna 2**                    **Britt-Louise Wilson**  
**Barn 1**                        **Ida Boquist**  
**Barn 2**                        **Emma Flyckt**

*Kvinnorna och barnen står en bra bit från boden.*

Kvinna 1:        Hörde du, vi ska laga mat åt alla som kommer hit?

Kvinna 2:        Ja, det verkar som så, och det blir nog inte bara en dag de kommer att stanna, utan kanske en eller tvenne veckor. Hur ska detta gå, och mitt i vintern också!

Kvinna 1:        Det blir inte lätt. Och hur många blir det, vad tror du?

Kvinna 2:        Ja, det är inte lätt att veta. Men det är klart att några kommer att bo annorstädes, i prästgårdarna antar jag, och så på herresätena, kungsgården och andra platser.

Kvinna 1:        Ja, det är klart, men alla som följer med de fina gästerna, hästskötarna, och de där som hjälper dem med kläderna, kuskarna, ryttarna och allt vad det kan vara, nej det blir nog många skall du se.

Barn 1:            Kommer det att bo några hos oss? Vad roligt det skall bli!

Kvinna 1:        Ja du lilla vän, roligt kanske, men besvärligt. Jag hoppas verkligen att vi i god tid får veta hur det blir!

Kvinna 2:        Ja du, så att vi snart kan börja planera och lägga på lager. Rovor och fläsk kommer det så klart att gå åt. Och så en hel del fisk.

Kvinna 1:        För att inte tala om öl.

Barn 2:            Vad är det som skall hända?

Barn 1:            Hörde du inte det?

Barn 2:            Jo, men jag förstod inte riktigt, han pratade så konstigt!

Kvinna 1:        Kungen och drottningen kommer hit senare när det är vinter.

Barn 1:            Men inte till oss, va?, utan hit till Söderköping, eller hur?

Kvinna 2: Jo, så blir det nog.

*De avlägsnar sig, men passerar boden och fingrar lite på föremålen.*

SCEN 3: **Ölbekymmer**

Personer:	<b>Tiggare</b>	<b>Carl Gustav Pettersson</b>
	<b>Suput</b>	<b>Ulf Axelsson</b>
	<b>Okbärare</b>	<b>Jan Carlsson</b>
	<b>En stum man</b>	<b>Erik Hammarström</b>
	<b>Gardianen</b>	<b>Stig Graméus</b>
	<b>Städaren</b>	<b>Samuel Fogelgren</b>
	<b>Krogbiträdet</b>	<b>Linn Turesson</b>

*De sitter vid sitt bord, enbart en av dem (den stumme) har gått närmare härolden, men han återkommer.*

Suputen: Vad var det där för något, en talträngd man eller vad var det som det rörde sig om?

Okbäraren: Tja, kungen och drottning, har visst fått för sig, hick, att de skall komma hit.

Suputen: Vad var det de skulle göra? Och du min stumme vän du har väl inget att berätta!

*Den stumme försöker säga något.*

*Tiggaren kommer tillbaka.*

Tiggaren: Fråga inte mig, jag förstod inte vad han talade om, men till kyrkan skulle de allt! Tänk att de inte kan hålla sig till sin kyrka!

Suputen: Sin kyrka, de har väl ingen egen kyrka, eller hur? Kyrkorna är ju till för, hick, alla. Ja för mig också, jag går dit varje dag!

Okbäraren: Det är klart du gör det, vem gör inte det. Hur skulle det vara annars.

Tiggaren: Ja, det vet du ju att Guds straff kommer över dig om du inte går i kyrkan. Och det vill du väl inte vara med om?

Okbäraren: Fyll på lite öl här!

*Krogbiträdet kommer och serverar.*

Biträdet: Håll till godo!

Okbäraren: Nej jag tyckte han sa något om att det skulle vara kröning här i kyrkan. Du vet en sån där sak när kungen får en krona på huvet! Och så skulle det visst bli fest!

Suputen: Fest, för oss också? Då skall här ölas ordentligt!

*Gardianen närmar sig och lyssnar.*

Okbäraren: Jo du, fest för alla. Men först så skall alla rika få mat och husrum, och säkert öl, där de ska bo och på krogarna blir det väl trångt. Alla kuskar och hästskötare skall till och dricka!

Tiggaren: Men inte våran öl väl?

Gardianen: Ursäkta mig mina vänner, men ni behöver nog inte oroa er. Det blir nog mest vår goda öl från klostret som kommer att tillhandahållas.

Tiggaren: Jo, då, god öl har ni, men inte får vi smaka den inte!

Okbäraren: Det får du nog bli varse att det även blir vår dåliga öl som går åt!

Suputen: Då är det bäst att vi fyller på, nu när det finns öl, och dricker så mycket vi kan så att de där som kommer hit får vara utan! Skål på er bröder.

Gardianen: Lugna bara, lugn – drick med måtta!

Okbäraren och Tiggaren: Skål broder.

*Efter att ha druckit ur avlägsnar de sig en och en.*

**SCEN 4: Vid handelsboden**

Personer: **Kvinna 3, bodbiträde**     **Christina Sandell**  
**Kvinna 4**                             **Johanna Paar**  
**Kvinna 5**                             **Diana Ekstrand**  
**Barn 3**                                 **Alice Martiin**  
**Barnen**                                **Victor Martiin**  
    **Olle Martiin**

*Kvinnorna står vid handelsboden, en av dem arbetar i den.*

Barn 3:             Mamma, jag vill ha ett halsband, du kan väl köpa ett åt mig!

Kvinna 4:         Ett halsband. Vad alla barn ska ha nu för tiden! Nej det går inte alls, du får vänta tills du blir lite större!

Kvinna 3:         Jag kan väl få visa vad jag har här i boden. Det här halsbandet kanske passar bättre för en kvinna som du och inte till ett barn, eller vad tycker du?

Kvinna 4:         Jo, det är nog rätt, men jag skall heller inte ha något halsband.

Kvinna 5:         Får jag se. Ja det är stiligt, och det är klart att det skulle passa dig. Du måste ju se snygg ut när kungen kommer.

Kvinna 3:         Ja, jag har nog ett åt er var. Inte likadana, men snygga. Prova gärna!

Kvinna 5:         Vad tycker du! Hur ter det sig?

Kvinna 4:         Oh, bra! Och så med din andra kjortel. Då blir du en riktig skönhet!

Kvinna 5:         Få se på dig då? Jo du, inte illa, inte illa. Jag tycker du skall slå till och köpa det där åt dig!

Kvinna 3:         Jag kan ge er ett bra pris.

Kvinna 5:         Nja, jag vet inte riktigt. Min make håller hårt på pengarna, men kanske jag kan övertala honom att köpa.

Barn 3:             Om du ska köpa mamma, så kan väl jag också få ett halsband.

Kvinna 4:         Det kanske är rätt att göra som du säger. Vi går hem till våra män och talar med dem. De är ju hyggliga karlar, inte som Lisas Olof. Snål, ja nästan sniken, och dessutom ilsken av sig.



Kvinna 3: Jo då det finns olika sorter. Ska jag lägga undan dem åt er?

Kvinna 4: Nja, det behövs inte. Men skulle Lisa komma och vilja handla, då har du redan sålt halsbandet, till oss, eller hur?

Kvinna 3: Jo då, det förstår jag.

Kvinna 5: Nej Lisa skall inte få köpa, det ska vi bli två om.

*Kvinnorna går sin väg, men bodbiträdet blir kvar och pysslar med varorna.*

SCEN 5: **Isarna**

Personer: **Kvinna 6**                    **Margareta Jovanovic**  
**Borgare**                                **Theodor Bergström**

*Två söderköpingsbor dyker upp ivrigt samtalande.*

Kvinna 6: Ja du, du hörde vad som sades, det skall bli våldgästning igen. Jag har för mig att kung Magnus, den förre kungen, satte stopp för det där sättet att tvinga till sig mat och husrum överallt.

Borgare: Jo, det gjorde han väl, men det är inte så lätt. Kommer kungen, eller marsken, eller varför inte en av rådets medlemmar eller en biskop – så inte säger du nej inte.

Kvinna 6: Nej, huvudet kan ju sitta löst eller annars kanske man drabbas på något annat sätt. Nej, de kommer nog, och äta och sova det ska de.

Men det blir i vinter, eller hur?

Borgare: Ja, så sa de. Och det förstår jag, det är ju betydligt enklare att resa med slädar på de frusna sjöarna och på åarna än att resa med häst och vagn genom skogarna.

Kvinna 6: Jo då, enkelt kan det va, men det är ju inte så säkert att det fryser till ordentligt och det är ju inte ovanligt att både häst och släde går genom isarna. Tänk bara på vad som hände foran till Skällviks gård förra vintern!

Borgare: Ja, just det. Den gick genom isen ute på viken, och inte bara den och hästen, utan även vår gamle vän Halvar försvann under isen.

Kvinna 6: Inte kan vi väl hoppas att något sådant händer, jag menar så att det inte blir någon våldgästning. Nej, så blir det nog inte!

Borgare: Nej, de har säkert någon som färdas i förväg för att känna om isarna håller, det brukar ju också vi göra ibland.

Kvinna 6: Det har du rätt i. Nåja kommer de så kommer de, bara vi vet om det i god tid så att vi kan gömma undan en del av maten och en del värdesaker. De där som de har i sitt sällskap är inte alltid att lita på, inte ens bland biskopens följe.

Borgare: Nej, det ska gudarna veta, det finns dåligt folk i alla sällskap.

*De går till boden och tar del av varorna.*

*Under deras dialog har kyrkans personer anlänt.*

**SCEN 6: Ljusbekymmer**

Personer: **Präst** **Jan Carlsson**  
**Lekman i kyrkans tjänst** **Peter Drexel**

*De gestikulerar livligt. Har kommit genom dörren och går mot kyrkan.*

Lekmannen: Vi måste stöpa ljus, mängder med ljus!

Prästen: Ja visst, hela kyrkan ska lysa upp. Det är vi ju överens om, eller hur?

Lekmannen: Men vi har ont om talg, var ska vi få den ifrån? Så enkelt är det inte!

Prästen: Jag har ju sagt dig att det inte blir så svårt. Innan kröningen och festligheterna kommer vi att slakta en hel del, eller hur? Och du får du ju talg i massor!

Lekmannen: Jo, det har jag förstått. Men vill inte de som äger djuren själva ha talgen och stöpa egna ljus av den? Det tror i varje fall jag!

Prästen: Jo, det kan du ha rätt i. Men jag tror, ja jag är helt säker på, att vi kan få dem att skänka talg till kyrkan, eller kanske färdigstöpta ljus. Det är ju för en god sak. Om kyrkan blir ordentligt upplyst, så ser alla, och så blir den vacker också.

Lekmannen: Jo, det är rätt. Och en vacker kyrka vill vi ju ha. Förresten så har vi nog kvar några gamla vaxljus!

Prästen: Just det, och har vi en vacker kyrka, som alla ser i, så vill alla komma tillbaka till vår kyrka, tror du inte det?  
 Vaxljus, ja just det, de kan vi nog också använda. Det blir vackert.

Lekmannen: Jo, och då, jag nu förstår jag, då vår vi fler och större gåvor, eller hur? Och då kan vi ha en ännu vackrare kyrka.  
 Och då får vi ännu större och fler gåvor och då får vi .....

Prästen: Just så blir det och nu får vi hjälpas åt, du och jag, och de andra kyrkvårdarna så att vi får talg så att vi kan stöpa ljus och så att kröningen blir en fest för oss och för alla som kommer till kröningen. Och så letar vi reda på vaxljusen!

Lekmannen: Låt oss skynda och tala med alla. Det är inte långt kvar tills kungen och drottningen är här!

SCEN 7: **Riddarna**

Personer: **Kvinna 7**                    **Anne Sjösten**  
**Kvinna 8**                    **Carola Fogelgren**

*Två kvinnor har hela tiden suttit på nedre läktarplats och sett allt som skett.  
 De tittar tillbaka 20 år i tiden.*

Kvinna 8: Det är väldigt vad alla funderar och pratar om kröningen, eller hur?

Kvinna 7: Ja, men det är en stor händelse. Minns du inte hur det var när kung Magnus var här och hans hustru drottningen kröntes?

Kvinna 8: Jo det minns jag, men vad var det hon hette nu igen? Hedvig?

Kvinna 7: Nej inte precis, inte Hedvig utan Helvig var det. Var hon inte långt bort ifrån?

Kvinna 8: Nja, någon stans där de talar tyska, jag minns inte riktigt vad det hette. Men vacker var hon och för att inte tala om kung Magnus!

Kvinna 7: Jo du, och det var fler vackra.

Jag minns särskilt en av riddarna, en ung pojke var han bara, kanske 20 år eller så. En riktig skönhet, och vilka muskler sen, oj, oj!

Kvinna 8: Hur vet du det, såg du när han badade i ån?

Kvinna 7: Nja, nej, så var det inte men vacker och stark var han allt. Han hette Erik!

Kvinna 8: Det var värst vad du vet! Aj, aj, nu ser jag det på dig! Jaså du, det var så det förhöll sig!

Kvinna 7: Jo, då, men jag har inget sagt till någon, så lova mig att du inte heller berättar, och framförallt inte för min make Nils. Det skulle han inte tåla!  
 Än du då?

Kvinna 8: Nja, inte jag, men det är klart att det var stiliga karlar. De hade ju vackra kläder. Jag undrar vad vi får se nu när kröningen blir av?

Kvinna 7: Ja, jag skulle tro att hon, den gamla drottningen, kommer, kungens mor. Och så kommer nog hans svärmoder, hon lär vara en riktig skönhet. Vi får välan se.

Jag är mest spänd på att få se kungen. Förra gången jag såg honom, det var vid

förra kröningen, då vara han nästan nyfödd, ett år gammal eller så.

*Kvinna 8 reser sig.*

Kvinna 8: Du, det gäller att vi är beredda på att få en bra plats utanför kyrkan, så att vi kan se alla när de tågar in. Nu ska det ju bli i vinter så jag hoppas att det inte blir för kallt bara.

Kvinna 7: Ja, det får nog bli halm i skorna och kanske innanför fårskinnet också!

*De stapplar till en plats närmare kyrkan och smiter sin väg under häroldens påannons.*

## ANDRA AKTEN

SCEN 8: **Härolden.**Personer: **Härolden** **Ola Lönnqvist**

*Krogbiträdet byter ljushållare på ölbordet och tar bort bågarna.  
Bodbiträdet sätter fram en spegel på ölbordet och döljer sin varor  
Städaren hänger upp klädhängaren och en eller två sköldar  
Barnen tar bort överflödiga stolar och oket*

*Ola reser sig när scenen är tömd på alla medverkande.*

Härolden: Hör upp borgare och övriga invånare i Söderköping!

Flera av de kungliga gästerna och andra gäster har anlänt till Söderköping och De förbereder sig inför den stora stunden, inför kröningsceremonien i Sankt Lars kyrka.

Kyrkan har visat sig vara av den storlek som kungen beräknat vilket innebär att inte enbart de särskilt inbjudna gästerna får plats i densamma. Sålunda är även stadens borgare och andra i staden närvarande välkomna.

Undertecknat: Torgils Knutsson, marsk.

**SCEN 9:      Systrarna Torgilsdotter**

Personer:    **Kristina**                    **Daniella Karlsson**  
                 **Margareta**                **Ragnhild Forsström**

*De kommer in genom dörren och spatserar runt talande.*

Margareta:    Ja, kära syster, nu närmar sig den stora dagen för dig! Hur känns det?

Kristina:      Ja, jag vet faktiskt inte. Jag vet ju vem han är, och det sägs att det är en bra och stilig karl, men jag vet inte.

Margareta:    Vad är det du inte vet?

Kristina:      Ja, hur det känns. Far har ju bestämt vem jag skall ha, och det måste jag ju finna mig i, men det är klart att det pirrar lite i magen.

Margareta:    Jo, det kan jag ju förstå. Det skulle det göra på mig också. Men än så länge är det ju inget bestämt för mig.

Kristina:      Far vet ju vad som är bäst för mig, ja för dig också när det blir dags!

Men jag undrar hurudan han är kungens bror Valdemar. Ja det undrar jag verkligen?

Margareta:    Jag tror inte du skall undra så mycket egentligen. Han kommer att ta väl hand om dig och säkerligen berika dig med de barn du önskar dig.

Kristina:      På tal om barn. Du vet ju att han, Valdemar, och jag bars fram till dopet samtidigt. Så träffat honom det har jag ju gjort, även om jag inte minns något av det!

Margareta:    Just det, då är ni ju reda goda vänner, ja man kan kanske till och med säga att ni är syskon, ja i varje fall dopsyskon.

Men du, kära syster, nu är det bäst att vi går vidare och provar din brudklädsel som du skall ha. Kom ihåg att vigseln blir samma dag som kungens kröning, men senare på dagen.

Kristina:      Jo, jag minns och kröningen får vi vara med om du och jag tillsammans.

Margareta:    Tillsammans det skall vi alltid vara du och jag, eller hur?



Kristina: Ja, som alltid. Och du skall se att det blir nog din tur snart också. Kanske att du till och med ser någon här i Söderköping under kröningen som du kan föreslå far att han tar ett samtal med!

Margareta: Ja, vi får väl se, men kom nu går vi.

*De går ut samma väg de kom in.*

SCEN 10: **Torgils Knutsson och kung Birger**

Personer: **Birger Magnusson**, kung                   **Stefan Urdell**  
**Torgils Knutsson**, marsk                   **Hans-Dieter Paar**

*Kungen och marsken har under kvinnornas samtal kommit in och kungen har satt sig vid bordet och försöker ordna sina kläder.*

Birger:           Nå, min vän, Torgils. Hur tar jag mig ut?

Torgils:       Mycket bra, min konung, mycket bra! Jag skall hjälpa till och rätta till manteln bara!

Hur går det med talet, med kungaeden?

*På bordet framför kunden ligger en bokrulle. Marsken tar upp den.*

Birger:       Ja, jag har studerat ert förslag och gjort några små tillägg och ändringar. Men på det hela är jag mycket nöjd.

*Kungen tar snabbt till sig dokumentet.*

Torgils:       Det hoppas jag att ni är. Jag har ju i flera år, alltsedan er fader Magnus gick hädan, varit er trogen och efter bästa förmåga styrt vårt land Sverige. Givetvis har jag förstått under de åren vad som är bäst för vårt land, allt i den anda som skapades av er fader Magnus och i sin tur av hans fader Birger, jarlen.

Birger:       Jo, då, det är jag medveten om. Och vi har ju dessutom, sedan jag blev myndig och tillträdde som kung, samtalat vid flera tillfällen om vårt land och dess förhållande till kyrkan och till rådets medlemmar, till borgerskapet och landets övriga invånare.

*Kungen synar dokumentet, men visar det inte för marsken.*

Men det är ett par saker som jag tycker vi kan fundera över. Tycker ni att mina bröder, Valdemar och Erik, verkligen skall ingå i rådet och ha titeln hertig?

Torgils:       För närvarande, min konung, för närvarande, vill jag rekommendera er att vidta den åtgärden. Ni har ju själv noterat att de båda traktar efter makt och rikedom, därför tror jag att det är bäst att de får den möjligheten nu, men begränsad.

Birger:       Jag är böjd att hålla med er, men framgent önskar jag att deras makt reduceras

och sedan när min unge son, den nu 2-årige Magnus, blir kung, att mina bröder och deras avkommas makt skall vara kraftigt minskad.  
I denna sak önskar jag ert fulla stöd.

Torgils: Det har ni, min konung. Men jag måste också verka för att det skapas samförstånd mellan er och bröderna varför jag kan komma att föreslå er åtgärder för att skapa detta samförstånd.

*Marsken har lagt på manteln och gör slutjusteringen av den.*

Såja, nu ligger manteln bra, ja hela er klädedräkt. Nu är det bara den kungliga kronan som fattas.

Birger: Låt oss då prova den!

Torgils: Nej, min konung, det är inte ett bra tecken att prova kronan innan man blivit krönt. Men jag kan försäkra att den kommer att pryda er.

Birger: Låt oss i varje fall gå å stad och bese den.

*De avlägsnar sig sakta.*

SCEN 11: **Birgers syster m fl**

Personer: **Rikissa Magnusdotter**,  
Syster till kung Birger Magnusson. **Sofia Jacobsson**  
**Katarina Svantepolksdotter**,  
Dotter till Svantepolk Knutssons och  
Benedikta Sunesdotter. **Katarina Lönnqvist**  
**Margareta Valdemarsdotter**,  
brorsdotter till Magnus Ladulås. **Ewa Zander**

*Från gatans håll kommer nunnorna.*

Rikissa: Kära Katarina! Du som var med om kröningen i Söderköping för tjugo år sedan, hur var det?

Katarina: Tjugoett år sedan var det allt.

Margareta: Ja, berätta!

Katarina: Jo, det var en stor högtid med stor ståt, vackra kläder och många deltagare. Drottning Helvig var den skönaste av alla sköna.

Margareta: Och kung Magnus, hur var han?

Katarina: Ståtlig och stolt. Ögonen glänste på honom där han stod och såg sin kära Helvig krönas av vårt lands ärkebiskop.

Margareta: Jag tror att kung Birger också kommer att se stolt ut, eller vad tror ni?

Rikissa: Vi ser även fram emot att få delta denna gång och betyga vår aktning för såväl kung som drottning, för min käre bror och hans maka.

Katarina: Ja verkligen. Dessutom ser jag fram emot att få tillfälle att föra långa samtal med er. Och då inte om kröningen och ej heller om alla människorna som kommer till Söderköping.  
Nej jag önskar tala om vår verksamhet i klostret och om vår tro.

Rikissa: Det ser även jag fram emot. Vi vet dock att världsliga ting inte får glömmas bort även om de kyrkliga frågorna är av stor vikt.

Katarina: Kära systrar, kan vi inte redan nu dra oss undan och tillsammans besöka en av stadens kyrkor för att där tillsammans be och uttrycka vår förhoppning om att det kommer att bli en, för alla, lycklig tid vi går till mötes.

Rikissa: Den tid vid haft bakom oss, under vilken kung Magnus och hans bröder Erik och Valdemar varit oense är ingen tid vi vill skall återkomma i framtiden.

Margareta: Låt oss gå till kyrkan vid berget, Sankt Ilians kyrka.

*De går mot kyrkan.*

**SCEN 12: Hertigarna**

Personer: **Erik**                      **Lars Fredman**  
**Valdemar**                      **Peter Drexel**

*Erik har kommit in på scenen lite före Valdemar.*

*Valdemar smyger in genom dörren. Ser sig spanande omkring.*

Valdemar: Erik, har du sett henne?

Erik: Vem då?

Valdemar: Kristina, Torgils dotter, så klart! Min brud!

Erik: Nej jag har inte sett henne här i staden, men hon kommer säkert.

Valdemar: Ja, säkert, men lite spänd är jag allt.

Erik: Jo, det förstår jag, Men hela den här tillställningen, jag menar kröningen, är mer spännande. Jag undrar vad Birger kommer att hitta på?

Valdemar: Ja, inte blir det väl så mycket. Han måste ju avge sin kröningsed så klart och något nytt kommer den väl knappast att innehålla.

Erik: Jo, säkert. Men jag hoppas att han inte går ut och lovar för mycket till kyrkan och till några av sina förtrogna.

Valdemar: Nej, vi måste ju få vår beskärda del. Birger skall inte ha allt, eller hur?

Erik: Ja, du vet ju hur det var mellan vår far Magnus, salig i åminnelse, och hans bröder, Erik och Valdemar, namne med oss.

Valdemar: Ja, de var ju inte överens om rikets styrelse, men där var vår far Magnus den starke. Jag räknar med att vi tre blir mer överens och att Birger, som är den äldste, visserligen är vår kung, men nog kan vi dela riket, eller hur?

Erik: Men marsken Torgils, är ju med och styr!

Valdemar: Ja, men vi får bevaka allt som sker, tillsammans, eller hur? Och du, käre bror, om det skulle bli så att Birger tar över för mycket, då får vi tillsammans vidta åtgärder, eller hur?

- Erik: Ja, men vad skulle det va? Vi måste väl vara lite försiktiga, eller hur?
- Valdemar: Jo, då försiktiga skall vi vara, men vi måste också visa att vi är hans jämlikar, att vi är hans bröder, och att vi vill ha vår del av riket och makten. Det är du väl med på?
- Erik: Jo då, men jag tycker ändå vi skall bida tiden. Vi måste se vad som händer. Får vi var sitt hertigdöme, som jag hört rykten om, så kanske vi kan avvakta och skaffa oss styrka för vidare åtgärder, eller hur?
- Valdemar: Jag håller med dig, käre bror. Vi ser vad som sker, men, lova mig, att vi håller ihop och att vi så snart kan ske visar broder Birger att också vi vill vara med och dela kakan.

*De går ut samma väg de kom in.*

SCEN 13: **Birger övar på sitt tal och sin ed**

Personer: **Birger Magnusson**, kung **Stefan Urdell**

*Kommer gående med talrullen framför sig. Läser innantill svagt och tyst och övar på delar av sitt tal.*

**Jag, Birger, konung Magnus son, som denna dag är smord och krönt till att fortsätta vara rikets konung, hälsar er invånare och gäster.**

**Jag kommer att precis som min företrädare, min fader Magnus, son av Birger, jarlen, fortsätta att styra och leda vårt land efter bästa förmåga.**

**Jag har under de år jag hittills varit er konung haft mycket god hjälp i detta mitt värv av min marsk Torgils Knutsson, som står här vid min sida.**

Jo, det tycker jag nog, bra om han står bredvid mig.

Det är klart att han och hans vänner önskar styra och leda lite väl mycket, men även jag är stark, och skall nog lyckats leda honom dit jag vill.

Jag tror jag fortsätter så här...

**Jag har full tillit till honom och det han utfört under min ungdomstid och under senare år. Vi båda kommer att tillsammans värna om riket och dess invånares bästa.**

Kyrkan måste jag säga något om, även om jag vet att Torgils Knutsson inte har samma uppfattning som jag.

**Jag kommer att stödja kyrkan och kyrkans tjänare då jag ser och vet att en sann gudstro stärker oss alla på alla sätt, såväl i vårt inre, som i förhållandet till varandra och till våra grannfolk.**

**Jag har även beslutat att ni mina kära bröder, Erik, och nu även Valdemar, att ni från denna dag båda är hertigar med var sitt hertigdöme över vilket ni har full befogenhet att styra och ställa, inhämta skatt och annan uppbörd, dock under er konungs yttersta ansvar.**

Jo då, det här är vi överens om. Det blir bra.

**Mina kära bröder, ni kommer även från och med denna dag få säte i det kungliga rådet.**

**Genom broder Eriks förlovning med Ingeborg av Norge kommer vårt lands förhållande med våra västliga grannar att förstärkas och genom min hustru Märta, dotter till vår vän konungen av Danmark, har vi redan starka band med vårt broderland i söder.**



**Denna dag kommer hertig Valdemar, att senare under festligheterna, ingå äktenskap med min käre marsk Torgils Knutssons dotter Kristina, vilket ytterligare kommer att stärka banden oss emellan.**

Ja och så slutar jag väl med att tänka på min son..... och så klart festligheterna i staden.

Det blir nog bra!

*Han sätter sig ned en stund och funderar, rättar till kläderna, reser sig och går.*

SCEN 14: **Biskopen kommer från Skällvik där han bott en tid vintertid**

Personer: **Lars Albrektsson,**  
biskopen av Linköping **Tomas Sannerud**  
**Ragvaldus Anund,**  
kyrkoherde i S:t Lars Söderköping **Thomas Lind**

*Ragvaldus har kommit in på scenen under tiden som kungen avslutar sin monolog. Lars kommer genom dörren. De hälsar.*

Lars: Så min käre Ragvaldus. Vistelsen i Skällviks gård har som vanligt varit befriande för själen.

Ragvaldus: Ni är välkommen till Söderköping och att få dela mitt hem och hus under den korta tid som kröningen och festligheterna kommer att äga rum.

Lars: Tack min bror. Jag är övertygad om att allt kommer att bli till full belåtenhet. Kommer även vår ärkebiskop att bo i prästgården hos er broder Ragvaldus?

Ragvaldus: Jo, så är det sagt.  
Men hans följe, liksom ert följe, kommer att huseras på annan plats, men mer om det senare.

Lars: Nu käre bror, känner jag att resan tagit ut sin rätt! Finns det möjligen någon plats där vi kan sätta oss ned och skölja resdammet ur våra strupar?

Ragvaldus: En utmärkt idé broder, en alldeles utmärkt idé.  
Låt oss slå oss ned här vid en av stadens bästa krogar, med öl av såväl inhemsk som sydländsk smak.

*Bodbiträdet har under tiden varit inne och bytt ljusstake och tagit bort spegel. Två stolar finns nu på plats.*

*De sätter sig vid ett bord. Bodbiträdet serverar dem.*

Lars: Uhm, det smakar utmärkt. Säg broder ni kanske har bryggt ölen själv?

Ragvaldus: Nja, inte den här sorten, men eget öl brygger jag precis som jag antar att ni gör i Skällvik?

Lars: Jo förvisso.  
Ja Skällviks Gård som jag just besökt under några dagar finner jag mycket tilltalande.

Gården ligger med vacker utsikt på höjden vid den stora viken strax öster om Söderköping.

Jag och mina företrädare har månat om att iordningställa själva bostaden och de andra byggnaderna så att de kan tjäna oss på ett utmärkt sätt när som helst under året.

Du käre broder är välkommen att hälsa på när helst det passar dig.

Ragvaldus: Tack högt ärade biskop, det skall bli mig ett sant nöje. Men låt oss nu gå åstad och planera för kröningen i Sankt Larsens kyrka.

*De avlägsnar sig mot kyrkan.*

**SCEN 15: Mödrarna, exdrottningarna Helvig och Agnes**

Personer: **Helvig av Holstein**                      **Eva Hallermalm-Hammarström**  
**Agnes av Brandenburg**                      **Margareta Jovanovic**

*Drottningarna har under tiden anlänt och satt sig på läktarplats.*

Agnes:            Snart min vän, snart skall det ske.

Helvig:            Ja, precis som det skedde för mig för ett antal år sedan.

Agnes:            Ja, något som inte blev mig förunnat att åse.  
Jag ser fram emot högtiden.  
Ja extra mycket eftersom det är min dotter Märta som skall krönas och det tillsammans med din son, kung Birger!

Helvig:            Ja det är oss verkligen förunnat att få delta. Vi är ju inte unga längre.  
Du kära Agnes har ju dessutom gått igenom mycket i ditt liv.  
Hur många barn har du egentligen framfött?

Agnes:            Sju stycken till vilka Erik, kung av Danmark, var far, och ett till min nuvarande make Gerhard av Holstein.

Helvig:            Ja sonen som du fått med min bror Gerhard känner jag ju väl till, men jag var lite osäker på hur många barn du fick med kung Erik.

Agnes:            Och du själv Helvig. Om jag räknat rätt så har du framfött minst lika många som jag, eller hur?

Helvig:            Låt oss räkna efter: Ingeborg, nu gift med Erik i Danmark, din son, och sedan Birger som ju skall krönas och hans bröder Erik och Valdemar och så Rikissa, som är nunna.  
Ja, så får jag inte glömma Erik, min förstfödde, som dock bara blev ett par år gammal. Det blir väl sex barn det!

Agnes:            Så nu är två av våra barn gifta med två av den andres barn, och i båda fallen regenter över var sitt rike.

Helvig:            Jag vi kan ju inte annat säga än att vi har fött fram barn som har framgång i sina liv, eller hur?

Agnes:            Jo förvisso, men det är en hård tillvaro och många tråkigheter kan inträffa för dem, och för oss också.

Helvig: Jo då, men låt oss glömma det. Nu går vi och ser till att det är färdigt i kyrkan.

Agnes: Jo det gör vi, även om vi egentligen inte har med det att göra. Men en mor måste väl ändå ha något att säga till om?

*De går ut.*

**SCEN 16: Härolden**

Hör upp alla invånare och besökare i Söderköping.

Kröningsceremonin står för dörren och som tidigare meddelats är även ni, även om ni inte tillhör de kungliga, frälset eller kyrkan, välkomna att som åskådare ta det av högtidligheten!

*Paus*

Ja, för att övergå till vanlig modern information så framförs / framfördes kröningen i Teater Sythercopies och Kyrkokörens tappning på lördagen och på söndagen i S:t Laurentii kyrka.

De scener ni just beskådat har avsett att med en historisk grund och mycket fantasi skildra hur det kan ha gått till i Sverige och Söderköping år 1302, det år då kung Birger och drottning Märta kröntes här i stadens största kyrka.

Vi tackar er kära publik för visat intresse. Jag vill avsluta med att presentera alla medverkande för er.

*De medverkande ropas upp och kommer in genom dörren. Hälften ställer sig vid kyrkväggen och hälften vid kulissväggen. De bugar.*